

SÖDERTÄLJE Många Södertäljebor har sett **beredskapsfilmen** från 1940 som utspelar sig i Södertälje. LT har nu fått komma in i det gamla **skyddsrummet** som syns i filmen.

Här är rummet i **Badparken** som skulle skydda oss från **kriget**

I filmen "En lektion i beredskap" från 1940 ser man hur skolungdomar flyr undan krigets fasor in i ett skyddsrum i Badparken. Filmen spelades in i Södertälje men visades i hela Sverige under kriget. Skyddsrummet finns fortfarande kvar men står i dag igenbommat och övergivet.

LT kunde i sällskap av Henrik Lindkvist, utgivare av hemsidan sodertaljesberedskap.se, gå in i en värld som spänner från andra världskriget till kalla kriget och vidare in i den tid då försvarsanläggningar av det här slaget hade spelat ut sin roll.

Skyddsrummet byggdes 1939 men har under åren haft flera användningsområden. Det har brukats av dåvarande Luftskyddet, Civilförsvaret, Flygvapnet och Televerket. Sedan åttiotalet har det stått tomt.

Henrik Lindkvist är styrelseledamot i Kulturhistoriska föreningen i Södertälje. Han är historiskt intresserad och en kunnig amatörforskare när gäller Södertäljes försvar och beredskap.

– Mitt intresse började när jag var tonåring. Jag var intresserad av att upptäcka övergivna hus i Täbytrakten där jag bodde då, berättar Henrik.

När Henrik gjorde lumpen vid Svea livgarde i Kungsängen väcktes intresset för det militära. 1998 flyttade Henrik till Södertälje.

– Jag ville bidra med något till Kulturhistoriska föreningen och det blev då lokal försvarshistoria. Jag är fascinerad över hur mycket resurser som lades ned och att alla människor på något sätt var involverade i totalförsvaret.

Henrik Lindkvist har tillbringat åtskilliga timmar på Krigsarkivet i Stockholm och han har mycket att berätta om skyddsrummet i Badparken.

– Skyddsrummet stod färdigt i december 1939. Det var på 50 kvadratmeter och användes som en luftskyddscentral.

I skyddsrummet satt cheferna för motsvarigheten till dagens räddningstjänst. Här fick man in rapporter från ett tjugotal rapporteringsställen i stan.

Henrik Lindkvist, ledamot i Kulturhistoriska föreningen i Södertälje

Luftskyddet var föregångaren till det som 1944 blev Civilförsvaret. Det var stadsfiskalen Petrus Sandin som såg till att det byggdes. Han var mycket drivande i frågan. I den gamla beredskapsfilmen kan man se Petrus stå och sätta nålar på en karta, berättar Henrik Lindkvist.

Det är kallt och fuktigt i skyddsrummet. Om reporterteamet inte haft en lampa med sig hade det varit becks svart. All elektricitet och ventilation är avstängd. Det finns inte mycket av inredningen kvar. Men här och var ser man gamla sängar, elskåp, trasiga möbler och många spår som skvallrar om både aktivitet och ordning. Trots att skyddsrummet nuförtiden är låst är det en hel del klotter på väggarna.

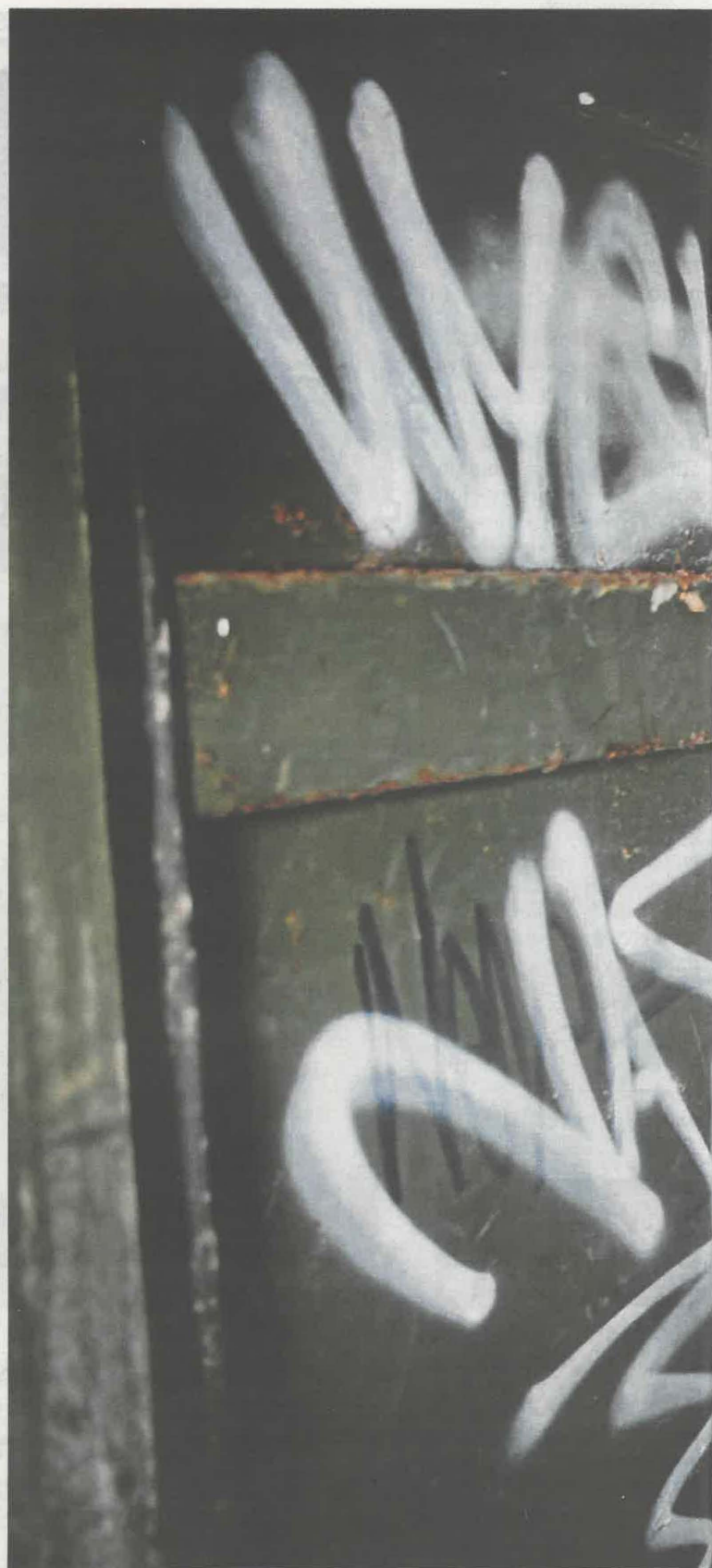
– I skyddsrummet satt cheferna för motsvarigheten till dagens räddningstjänst. Här fick man in rapporter från ett tjugotal rapporteringsställen i stan. De kom via telefon eller ordonanser och kunde handla om bombnedslag, bränder, raserade hus, personskador och gas, säger Henrik.

Redan när det första skyddsrummet började byggas fanns det planer på att utöka ytan med 300 kvadratmeter som skulle utgöra ett offentligt skyddsrum. Det stod klart 1940.

Från 1940 startades "hesa Fredrik", eller viktigt meddelande till allmänheten som det egentligen heter, från bergrummet. Signalen viktigt meddelande testas nuförtiden fyra gånger per år, men annat var det 1940.

– Under beredskapsåren övade man ofta. Under en period gjorde man det varje onsdag. Det var främst för att träna cheferna i att prioritera rätt. 1943 utökades ledningscentralen och skyddsplatserna i det offentliga skyddsrummet halverades därmed, berättar Henrik.

Kriget nådde aldrig Sverige och bergrummet användes givetvis till övningar, men också till annat.

Henrik Lindkvist tog med LT på en spännande tur i det gamla skyddsrummet. K

Henrik Lindkvist har ägnat mycket tid till att efterforska kunskaper om Södertäljes försvarsplaner. På sodertaljesberedskap.se kan man följa hans omfattande arbete.

– Under nästan hela krigstiden hyrdes skyddsrummet ut som lagerlokal till Scania och Astra. Scania hade däck där och Astra värme-känsliga preparat. Fram till 1950-talet var det ganska oförändrat, så vitt jag vet, säger Henrik.

Bergrummet skulle dock fortsätta att växa. 1951 började man bygga ut med ytterligare 450 kvadratmeter.

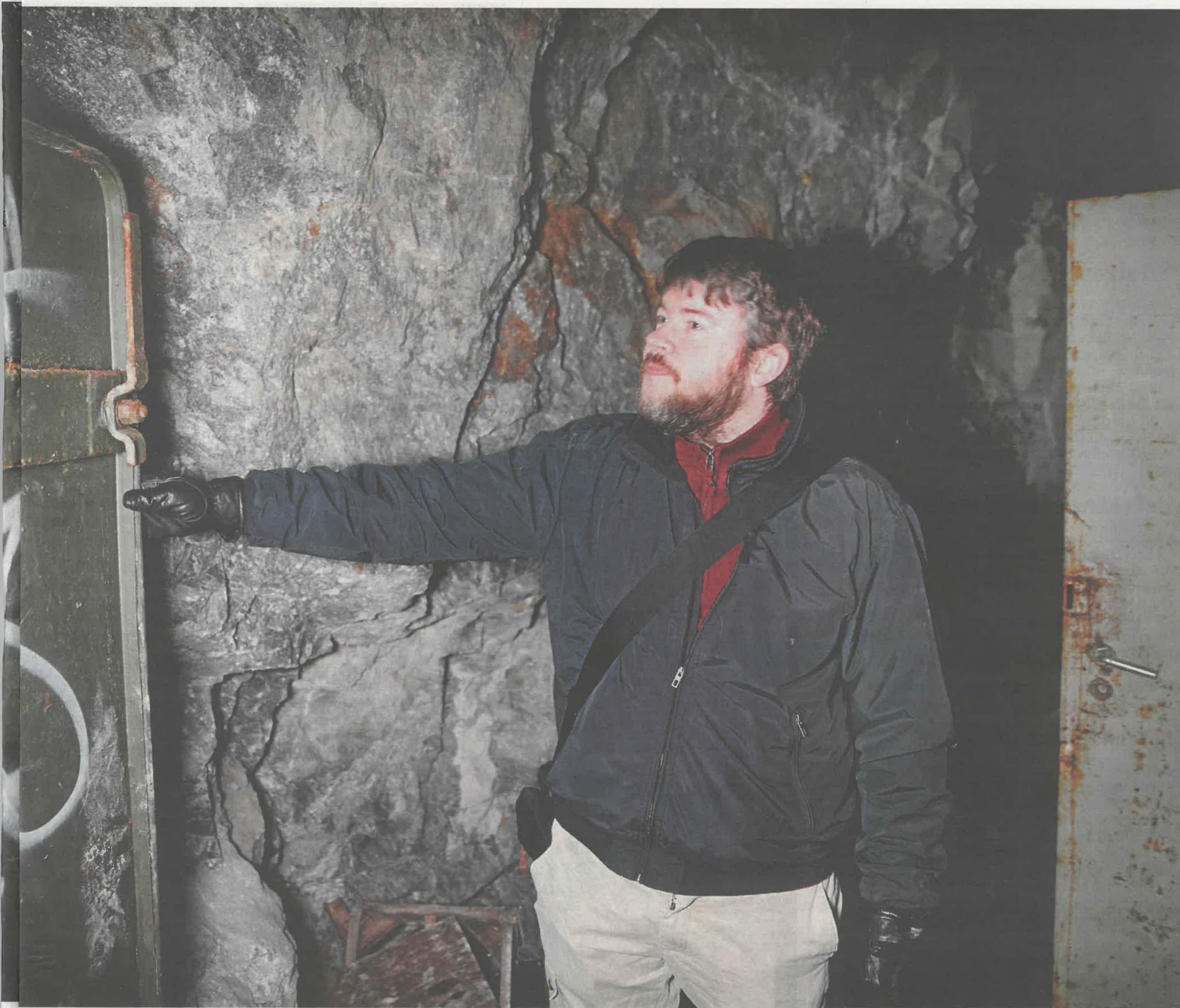
– I slutet av 1940-talet kom nya direktiv från Civilförsvartsstyrel-

sen om att öka skyddsnivån. Då byggde man ut rejält och det blev klart år 1954.

Vid den tiden hade bergrummet flera hyresgäster. Där fanns nu Flygvapnet med en luftgruppcentral (LGC) med uppgift att sortera observationer från olika observationspunkter. Televerket hade en reservstation i anslutning till LGC och Civilförsvaret hade sin huvudcentral inrymd i berget under täcknamnet Hunden.

– Allt fanns samtidigt i bergrum-

ful och doft av mögel möter besökaren inne i berget.

I flygvapnets gamla luftgruppcentral hittar man spår efter det förlutna. En upphöjd bänk som personalen satt vid och "plottade" på kartor. Armaturerna i taket skvallrar om olika tidsepoker.

Det krasar under fötterna på Henrik Lindkvist när han går in i flygvapnets gamla luftgruppcentral. Glassplitter täcker golvet, men det gamla arbetsbordet står kvar med spår efter operatörernas utrustning.

met, men helt separerade från varandra. Marinkommando öst hade också intressen i berggrummet, men det är oklart hur. Det här är innan Musköbasen byggdes. 1960 inser man att skyddsnivån är alldeles för dålig. Man hade kanske förstätt vilken verkan kärnvapen har. Berggrummet skulle aldrig klara en sådan träff, och dessutom ligger det för nära stadskärnan.

Efter 1960 svalnar intresset för skyddsrummet. Flygvapnet fortsätter verksamheten och funderar på att höja

Skyddsrummet stod färdigt i december 1939.

skyddsnivån. Men man vill avvakta utbyggnaden av Oxbacksleden. Civilförsvaret projekterar en ny anläggning i Tveta, den står klar i mitten av 1970-talet. Televerket hyr in sig i Tve-taanläggningen och avvecklar småningom i Badparken.

– Men Flygvapnet tar ändå över hela berggrummet och verksamheten rullar på fram till 1982 då de lämnar badparken. Sedan är det en del luckor i historien. Frågan är vad som hände. Allt var i gång, fräscht och bra. Jag vet att kommunen planerade att göra det

till en kommunal krisledningsplats, säger Henrik.

Henrik tror att hemvärnet sedan använde lokalerna som förråd, men att de vill inte berätta om det.

– Kanske de inte själva vet? Jag vet inte när de i så fall försvann från berggrummet. Kanske på 90-talet? Sedan dess har det varit övergivet. Då stängde man av ventilation och värme. Det var ju stora driftkostnader, säger Henrik.

Det ingick en gång i tiden som en viktig del i försvaret av Södertälje,

men nu står det gamla berggrummet där och bokstavligen ekar tomt.

– Jag har ingen egen idé om vad man skulle kunna göra med berggrummet. Det är mycket sprickor i berget och inbyggnaderna är illa åtgångna efter att ventilationen varit avstängd under lång tid.

Text & Foto
Mattias Holgersson
08-550 921 93
mattias.holgersson@mittmedia.se